

Monumentnummer*: 520008

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 18 december 2001
Kadaster deel/nr: 13395/2

*Monumentnaam***

Abdij Sint Paulus

Complexnummer

520005

Complexnaam

Abdij Sint Paulus

*Woonplaats**

Oosterhout

*Gemeente**

Oosterhout

*Provincie**

Noord-Brabant

*Straat**

Hoogstraat

*Nr**

80

*Toev.**

*Postcode**

4901 PK

*Woonplaats**

Oosterhout

Situering

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Oosterhout

*Sectie**

G

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

2840

*Rijksmonumentomschrijving***

Hoogstraat 80, Oosterhout (onderdeel 4)

Inleiding.

Aan de zuidzijde van het terrein, nabij de Monnikendreef gelegen GARAGE (begane grond) annex FRUITBEWAARPLAATS (verdieping) uit 1935, gebouwd in Ambachtelijk-traditionele bouwtrant naar een ontwerp van de paters Guus Caron en Adriaan Vermeulen in samenwerking met architect Alexander Kropholler. Kropholler adviseerde de dakschilden te knikken, steunberen toe te voegen en zware ijzeren scharnieren te gebruiken. Het dak is in de jaren negentig van de twintigste eeuw opnieuw gedekt met moderne betonpannen. Omdat er door de kloosterlingen steeds meer aandacht werd besteed aan fruitteelt groeide de behoefte aan een opslagplaats. In het begin van de jaren dertig werden op het kloosterterrein vele bessen- en frambozenstruiken geplant, later gevolgd door appel-, peren- en pruimenbomen. In de ondergelegen garage werden een automobiel en een motorpomp gestald.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving.

Het bakstenen object beslaat een rechthoekige plattegrond en telt één bouwlaag met een kapverdieping onder een zadeldak met geknikte dakschilden. Fors dakoverstek met windveren en ziende kap. Overhoeks geplaatste, zich verjongende steunberen met hardstenen dekplaten op de versnijdingen. Het muurwerk van het in halfsteensverband gemetselde object wordt verlevendigd door de overwegend gele bakstenen af te wisselen met enkele rode. Hardsteen wordt verder toegepast voor aanzetstenen, vormstukken, lekdorpels en lateien.

Symmetrische voorgevel met centraal op de begane grond een zware, opgeklampte dubbele garagedeur voorzien van sierlijk smeedijzeren beslagwerk onder een met koppen gemetselde korfboog. Opgeklampte strokendeur op de verdieping onder een met koppen gemetselde rondboog, uitkomend op een balkon met ijzeren balustrade, handgreep en schoren.

In de eveneens symmetrische achtergevel op de begane grond een garagedeur met detaillering als voornoemd. Identieke zijgevels met op de begane grond vier twaalfruits stolpvensters onder hardstenen lateien en met dito lekdorpels. Onder de dakrand drie houten ventilatieluiken onder rollagen.

In verband met de opslag van het fruit op de verdieping is een bakstenen, in halfsteens verband gemetselde zoldering toegepast.

Waardering.

De garage annex fruitbewaarplaats is van algemeen belang. Het object bezit cultuurhistorische waarden als bijzondere uitdrukking van geestelijke, sociaal-economische en agrarische ontwikkelingen, namelijk de vestiging van nieuwe, grotendeels zelfvoorzienende kloostergemeenschappen in het begin van de twintigste eeuw -in dit geval als uitvloeisel van de Franse Wet op de Verenigingen-, verder de crises van de jaren dertig, het opkomende autogebruik en de verbeterde productietechnieken op agrarisch gebied.

Het object heeft architectuurhistorische waarde vanwege de esthetische kwaliteit van de architectonische ontwerp met enkele opmerkelijke, op advies van architect A. Kropholler, toegevoegde bouwkundige details. Het object bezit tesamen met de overige tot de Sint Paulus-abdij behorende objecten en de binnen de 'Heilige Driehoek' gelegen kloosters ensemblewaarden als essentieel onderdeel van een historisch gegroeid religieus ensemble ten zuidoosten van de kern van Oosterhout. Daarnaast vanwege de functionele historisch-ruimtelijke relatie met een deel van de omliggende, oorspronkelijk agrarisch gebruikte kloostergronden en infrastructurele ontsluiting van het terrein.

Het object is van belang vanwege de herkenbaar bewaard gebleven hoofdvorm en zeldzaam voor wat betreft gecombineerde bestemming en uiterlijke verschijningsvorm.

Hoogstraat 80, Oosterhout (onderdeel 5)

Inleiding.

Nabij de wagenloods bevindt zich ten noorden van het klooster een POMPSTATION uit 1936-1937, het eerste ontwerp van Hans van der Laan in de stijl van de Delftse School. Het werd opgemetseld door de broeders Henri Boelaars, Lambertus Nooyen en Benedictus Nuyten. Tot 1937 pompte men met behulp van een kleine motorpomp

ijzerhoudend water uit een zestig meter diepe put bij de keuken. Drinkwater werd met een handpomp uit een put onder de kapittelzaal gehaald. Nabij het pompstation werd in 1936 een nieuwe put geslagen. De oorspronkelijke pompinstallatie, met automatische ontijzering en ontzuring van het bronwater, werd geleverd door de firma Willekens uit Tilburg (thans vervangen).

Omschrijving.

Het bakstenen pompstation beslaat een rechthoekige plattegrond en telt één bouwlaag en een kapverdieping onder een met rode, verbeterde Hollandse pannen gedekt zadeldak met licht geknikte en overstekende dakvoet. Dakraam en ranke schoorsteen op het linker dakschild. Het zadeldak zit opgesloten tussen twee, de voor- en achtergevel bekronende trapgevels met op de treden bakstenen ezelsruggen.

Symmetrische voorgevel met centrale klampdeur voorzien van originele ijzeren deurkruk en bovengelegen opgeklampt zolderluik onder strekken. Oostgevel met een houten vierruitsvenster onder strek en met bakstenen afzaat. Westgevel met een opgeklampte, dubbele deur onder een korfboog met aan weerszijden twee smalle, diep gelegen vensters onder strekken en met bakstenen afzaten. Zuidgevel blind.

De oorspronkelijke indeling is bewaard gebleven. De westelijke poort geeft toegang tot de aan de zuidzijde gesitueerde machinekamer die circa 2/3 van de plattegrond beslaat. Via de noordelijke ingang is een ondiepe, maar de gehele breedte bestrijkende dienstruimte toegankelijk.

Waardering.

Het pompstation is van algemeen belang. Het object bezit cultuurhistorische waarden als bijzondere uitdrukking van geestelijke en technische ontwikkelingen, namelijk de vestiging van nieuwe, grotendeels zelfvoorzienende kloostergemeenschappen in het begin van de twintigste eeuw -in dit geval als uitvloeisel van de Franse Wet op de Verenigingen- en verder de verbeterde drinkwatervoorziening onder invloed van technologische innovaties. Daarnaast vanwege het belang van de typologie voor de ontwikkeling van pompstations. Het object heeft architectuurhistorische waarde vanwege de esthetische kwaliteiten van het architectonisch ontwerp.

Het object bezit tesamen met de overige tot de Sint Paulus-abdij behorende objecten en de binnen de 'Heilige Driehoek' gelegen kloosters ensemblewaarden als essentieel onderdeel van een historisch gegroeid religieus ensemble ten zuidoosten van de kern van Oosterhout. Daarnaast vanwege de functionele historisch-ruimtelijke relatie met de in de nabijheid geslagen waterput. Het object is van belang wegens de gaafheid van het exterieur.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Klooster, kloosteronderd

Opslag

Industrie

Functie

Garage (G)

Nutsbedrijf